

Azonkívül tehát, hogy felcsigázza az érdeklődést, serkent a memorizálásra, a háttér tudásra, s a tanuló közben nem fárad el, egészséges versenyszellemet igényel, azon kívül még alkotásra nevel.

Az irodalomtanításban a téma lezárásánál, összefoglalásnál próbáltam ki először. Hatékonyságát illetően, a tudás ellenőrzésére éppúgy szolgál, mint egy tudáspróba teszt. Legfőbb értéke azonban, hogy szívesen csinálják, élvezettel foglalkoznak a tananyaggal, felismerik azonnal saját tudásbeli hiányosságukat. Nem helyettesíti a szóbeli szövegalkotást, nem pótolja az egyéni összefüggő beszámolót.

A játék kérdésekből áll, az adott költő vagy író legfontosabb életrajzi adatainak túl versek, idézetek felismerése a cél. A szerencsének is (mint minden játéknál!) nagy szerepe van, hiszen ha előzőleg valamelyik játékos már válaszolt az illető kérdésre, csupán ismételni kell. Ezen kívül úgynevezett szünetlépések is vannak, pihenők, amelyen később változtatni lehet „lépj vissza”, „ugrás előre” stb. formájában.

Lehet csoportban, lehet egyénileg játszani. Cél, hogy azok is megtanulják az adott tananyagot, akik tanulási nehézségekkel küzdenek, figyelemkoncentrációjuk csekély mértékű. A jó képességű, alkotókedvű diákok maguk is azonnal kedvet éreznek különféle játékok gyártására.

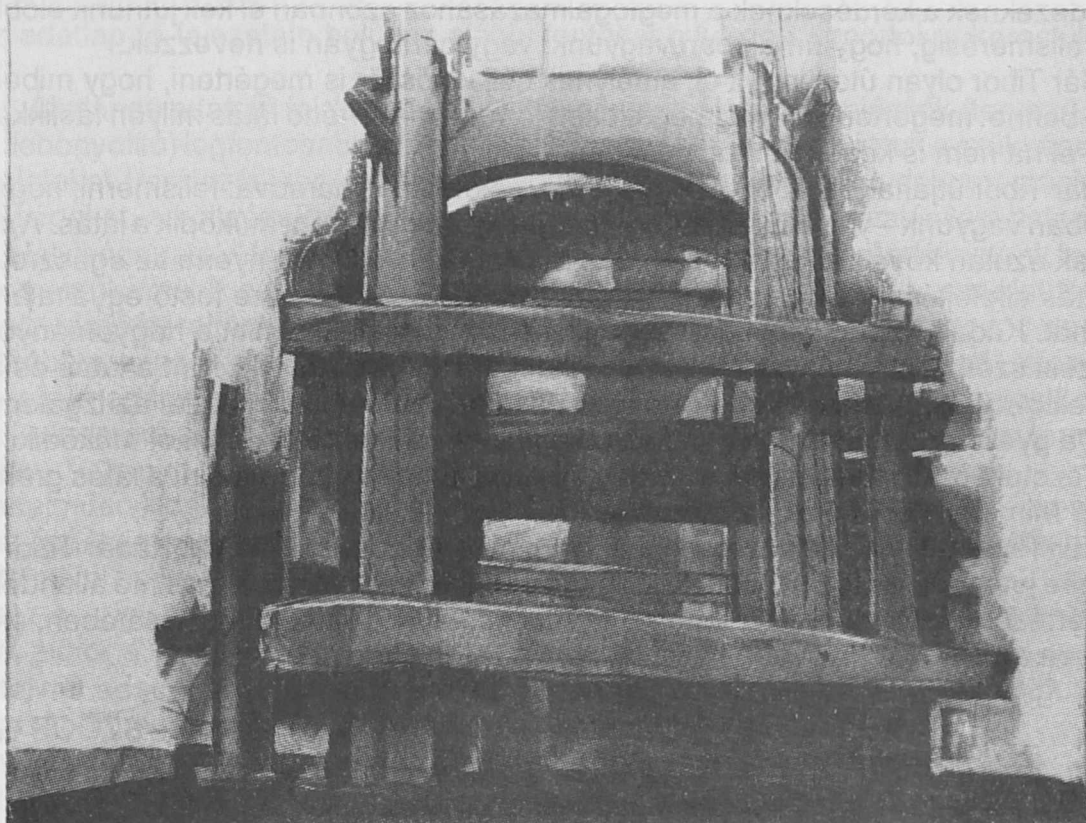
Bármelyik tantárgyból könnyen elkészíthető, nem anyagigényes, mindössze papír, filctoll kell hozzá. Nagyon fontos, hogy esztétikailag is megfelelő legyen. Érdekes volt például megfigyelni, hogy az ugyanazokat a kérdéseket tartalmazó játékok közül a színebbet, rajzosabbat választották a gyerekek.

Minden évfolyamban alkalmazható, változatosabbá teszi az oktatást, nevelő hatása sem jelentéktelen.

PECSENYE ÉVA

Kádár Tibor veszprémi kiállításának megnyitója

„De hogy kerültünk egy Goethe-versből az Andrássy úti platánok alá” – kérdezte egyszer ezekkel vagy majdnem ezekkel a szavakkal egy költő, aki ma itt van közöttünk; s mivel Goethe fogalmazta volt meg, hogy a Sok kerete az Egy, most ővele kérdezzük: Kádár Tibor vajon melyik állomására érkezett annak az utazásnak, amely a Soktól az Egy fele tart, afele a keret fele, amelybe úgy fér bele a világ, mint ahogy a tibetiek sze-

Kádár Tibor • Kapu

rették volna megragadni rejtélyes és szakrális mandaláikban. A kérdés úgy is föltehető: vannak e számok? S mielőtt a magabiztos és fölényes igent kimondanók, érdemes elgondolkodni azon: vajon a mezőn látható két fa valóban két fa-e, vagy csak egy fa, majd megint egy fa, mindegyik teljes egész önmagában, csak tudatunk kapcsolja össze őket, egyszóval: mi számláltuk meg őket, a kettő a mi tudatunkban jelenik meg: s ha Isten nem számlálta meg a dolgokat, vajon mi tegyük-e? Ugyanúgy föltehető az a kérdés is: léteznek-e formák? Vagy ezek a számunkra oly nyilvánvaló úgynevezett formák csak a világ antropomorfizálásának suta eszközei, hamis sémák és sztereotípiák?

Évekkel ezelőtt egy afrikai országban oktató kisfilmet készítettek arról, hogy egy bizonyos, erre a célra tervezett eszközzel hogyan lehet fárasztó hajoldosás nélkül összeszedni a földről a hulladékot. A filmvetítés meglepő eredménnyel járt. Valahány nézőt megkérdeztek a mintegy három perces film után, hogy mit láttak, kivétel nélkül azt válaszolták, hogy egy csirkét. Az egyik képkockán ugyanis egy-két másodpercre felbukkant egy véletlenül odatévedt s a kamera látószögébe belekerült csirke. Az afrikaiaknak tehát az egész film a csirkéről szólt. Ez szépen példázza, hogy érdemes lenne újragondolni látásunk egész grammatikáját. Mit s hogyan érzékelünk s azt hogyan dolgozzuk föl és hogyan értelmezzük: olyan kérdés ez, amelyre éppoly nehéz választ adni, mint arra: vajon milyen a világ azok számára, akik egy más nyelvi térben helyezkednek el, ahol az alany, tárgy s állítmány hármasság tagolás, vagy a múlt-jelen-jövő hármasság tagolás, vagy a feltétel-ok-okozat tagolás nincs is, vagy ha van: nem olyan. S mint ahogy a lehetetlennel határos a nyelvi formákon kívül helyezkedni, hiszen mindenestől benne vagyunk a nyelvben, s csak nyelvi kategóriákban tudunk gondolkodni – hiszen tudjuk, „a méz nem érzi önmaga édességét, a lámpa nem látja önnön fényességét” – ugyanígy, a lehetetlennel határos megpróbálni levetni látásunk megszokott formáit, kategóriáit, elemeit, összefüggéseit is.

Egy példával élve: ha a nyelvet s a látást egy olyan otthonos úrhajónak képzeljük el, amelyben mindannyian benne vagyunk, kézenfekvő föltenni a kérdést: vajon mi van a hajón kívül? Milyen kívülről? Honnan hová visz bennünket? S legfőképpen hogyan működik?

Mindezeknek a kérdéseknek a megfogalmazásához azonban el kell jutnunk előbb adig a felismerésig, hogy úrhajóban vagyunk; vagy bárhogyan is nevezzük.

Kádár Tibor olyan úton indult el, amelynek célja először is megérteni, hogy miben vagyunk benne: megérteni, hogy a megszokott formákban történő látás milyen fáslikkal torzította el ha nem is koponyánkat, de elménket.

Kádár Tibor útjának tehát ez az egyik célja, példánknál maradva: felismerni, hogy egy úrhajóban vagyunk – vagy akármiben –, megérteni, hogy miként működik a látás. A másik cél csak ezután következhet: kívül kerülni a hajótesten, rálátást nyerni az egészre.

A látás elfelejtése s újratanulása a legnagyobb feladat, amelyre festő egyáltalán vállalkozhat. Kádár Tibor ezt tette: festményein a tudatos felejtés mint a hagyományos értelmezési szerkezetekből való önkéntes kiköltözés perfektuálódik, mint a látás és a látvány felboncolása, összetevőire való lebontása és újrafelépítése, azzal az izgalommal, amely a gyermekkorból ismerős: mi van benne, mi van mögötte és mitől működik.

Végezetül persze fölvetődhet a kérdés: sikerrel járhat-e újragondolni a látás grammatikáját? Mindannyian tudjuk, hogy nem.

Kádár Tibor is tudja. Ám most mindannyian meggyőződhetünk róla: Kádár Tibor igen messzire jutott a látás felépítésének, a benne elrejtett csapdáknak és taszító állandóknak a megértésében. De hogyan is lehetne ez másként egy olyan művész esetében, akinek kertjében az egyik legnagyobb háziállat nem más, mint egy hegycsúcs.

SZÓCS GÉZA

Tornateremépítési kormányprogram

A kormány 3373/1991. sz. határozatával útjára indított egy nagy jelentőségű hároméves tornateremépítési programot. A program jelentőségét nem lehet eléggé hangsúlyozni, hiszen elég itt a több ezer tornaterem nélküli iskolára gondolni és bepillantani a katonai sorozások, valamint a rendőrnek jelentkezettek alkalmassági vizsgálatát rögzítő adatokba (helyenként mintegy 50% alkalmatlanság), hogy kirajzolódjon előttünk népünk *tragikus egészségi állapota*.

A népegészségügy, az egészséges életmód megalapozása köztudottan a gyermekkor egyik igen jelentős feladata (óvoda-iskola-szülői ház). Megfelelő térkeretek nélkül viszont ez a jogos és valóságos társadalmi igény nem tud „szárbaszökkenni”, vagyis sem a közintézmények, sem a lakóépületek – lakások – nem tudják ezt az igényt kielégíteni. Ennyi indoklás is bizonyítja, hogy a parlament és a kormány, felismerve ezt az egész ország jelene és jövője szempontjából rendkívül fontos társadalmi igényt, helyesen döntött, amikor sok fontos feladat között is az *elsőik közé emelte a tornateremépítés ügyét*.

Ha ehhez hozzávesszük, hogy ezek a tornatermek a településnek vagy településrészeknek nemcsak az iskolai és felnőtt sport igényeit elégítik ki, hanem otthont adnak a helyi társadalom művelődési, közösségi igényei kielégítéséhez is, akkor lehet igazán értékelni azt a mintegy 30 milliárdos programot, amelynek első évében – 1991-ben – 65 épület valósult meg.

Az illetékes főhatóságok kérésére és egyetértésével kilenc szakértő megvizsgálta a program első évében megépült épületeket. A szakértő csoport tagjai: *Jeney Lajos, Judik Zoltán, Juhász Tibor, Kangyal Ferenc, Kangyal Tibor, Kászonyi András, Kiss István, Nácsa Károly és Raffa György* voltak. A munkát a TTI-EUROVIA KFT-ben Jeney Lajos vezette.

A vizsgálatot egy 174 adatot tartalmazó kérdőív kitöltésével indítottuk. A kérdőívet a Polgármesteri Hivatal megbízottja és a helyszíni szemlét végző szakértő együtt töltötte ki. A kérdőív az alábbi főbb fejezeteket tartalmazta:

- A. Általános adatok
- B. Helyiségadatok
- C. Épületszerkezetek